
Mimochodom, náš newsletter Vás poteší ešte viac ak si povolíte zobrazovanie obrázkov.

PREDSTAVUJEME PILOTNÉ PROJEKTY

Pilotný projekt č. 5: Od Levoče po Spišský hrad, politiky medziobecnej spolupráce

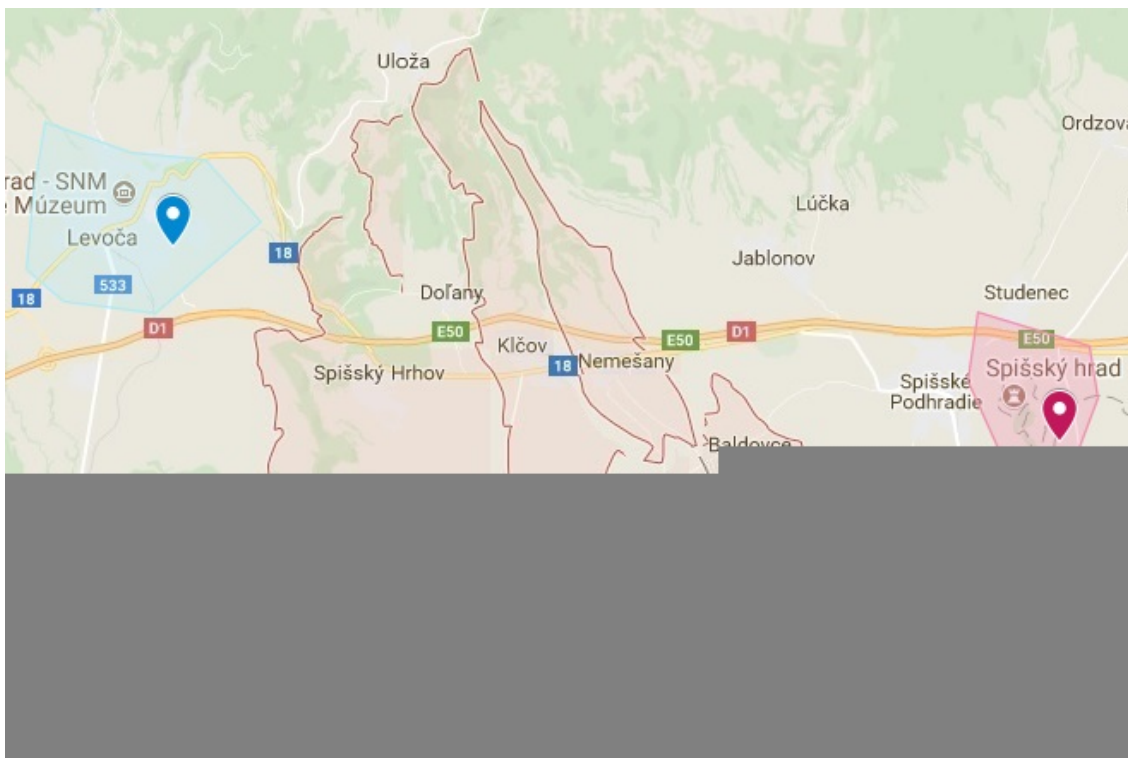

Mám obavu, že nám bratislavskí manažéri budú do toho kafrat'...

Slovensko je veľmi malá krajina s počtom obyvateľov menším ako niektoré mestá na svete. Vzhľadom na jej rozlohu a veľkosť populácie predstavuje existujúcich 2891 obcí nadštandardne vysoké číslo. Malé obce do 1000 obyvateľov tvoria približne 66,5% z nich, no situácia je ešte kritickejšia s obcami do 500 obyvateľov, na ktoré pripadá až 39,6% z celkového počtu obcí. Demografický trend reprezentovaný úbytkom počtu obyvateľov v malých obciach, množstvo kompetencií a ich nedostatočné finančné krytie komplikujú ich ďalší rozvoj a otvárajú otázku dlhodobej udržateľnosti takejto štruktúry. Problematickou sa na druhej strane javí byť aj ich nedostatočná vzájomná spolupráca, ktorá vedie k neefektívite využívania dostupných zdrojov. Doterajšie skúsenosti zo sveta a z Európy pritom hovoria jednoznačne. Cielená spolupráca prináša oveľa lepšie efekty ako drobenie sa. Mikroregionálne štruktúry sú len jednou z možností, ktoré, pokiaľ sa ukážu ako funkčné, by mali zákonite nájsť chýbajúcu podporu aj v legislatívnej úprave.

Pilotný projekt č. 5 s názvom „*Od Levoče po Spišský hrad, politiky medziobecnej spolupráce*“ predstavuje dobrovoľnú a veľmi prirodzenú spoluprácu siedmich obcí (Spišský Hrhov, Doľany, Domaňovce, Klčov, Nemešany, Baldovce a Bugľovce), na ktorej sa dohodli v záujme zvyšovania kvality života svojich obyvateľov. Uvedené obce tvoria historický mikroregión, sú súvisle geograficky prepojené a previazané aj svojimi dejinami, rodinami a vzájomnými vzťahmi. O projekte sme sa rozprávali s Michalom Smetankom (*obec Spišský Hrhov*) a s výskumníkmi Alexandrom Mušinkom a Miroslavom Pollákom (*Centrum antropologických výskumov*).

Geograficky vymedzené územie siedmich spolupracujúcich obcí klastra medzi Levočou a Spišským hradom.

Pilotný projekt smeruje k vytvoreniu spoločného plánu sociálneho a ekonomického rozvoja územia siedmich obcí, ktorý zdefinujú jeho samotní obyvatelia. Prečo je zapojenie občanov do tvorby plánu rozvoja klastra dôležité? Nemali by sme strategický rozvoj prenechať odborníkom?

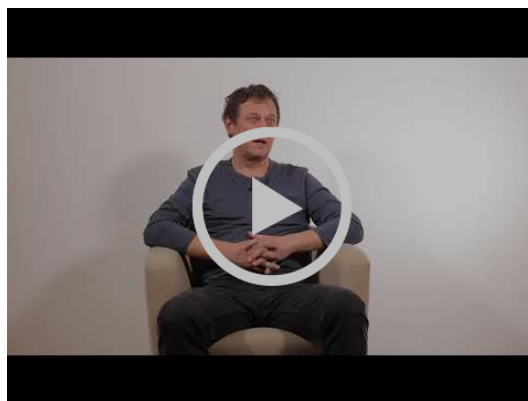
MS: Pretože je to jediný správny prístup. To sa nám osvedčilo v praxi, nie je to fráza, ktorú by sme mali naštudovanú. *Jedine takýmto spôsobom ste schopní naštartovať samosprávu, obzvlášť v nejakom menej rozvinutom regióne alebo lokalite.* Živým príkladom je obec Spišský Hrhov, pretože je z hľadiska rozvoja na Slovensku jednou z najprogressívnejších.

MP: Ja sa práve obávam, že sa nám tí odborníci – bratislavskí projektívni manažéri, budú do projektu veľmi pliesť. Takisto administratíva projektu môže byť komplikovaná. A samozrejme vždy „zafunguje“ nevyspytateľnosť ľudí. A ako to už na Slovensku býva, voľby veľa pokazia. Kazia náladu, normálny chod života. Pred voľbami aj po nich. Budúci rok sú tu komunálne voľby. A to je ohrozenie. Či chceme, či nie, objaví sa napätie, trenice, intrigy...

AM: Plánovanie rozvoja nechceme riešiť čisto formálne tak, ako množstvo predošlých aktivít, ktoré sa na Slovensku realizovali. Tvorba strategických dokumentov býva často v rukách odborníkov „zvonku“, ale ich zapojenie neprináša požadovanú kvalitu a už vôbec nie želaný efekt. My chceme urobiť skutočne živý materiál. Komunikovať s ľuďmi a spolu s nimi zdefinovať možnosti. Stavíme na veľmi špecifickej pozícii, ktorú má obec Spišský Hrhov. Na lokálnej úrovni sa „hrhovský“ prístup osvedčil. Spišský Hrhov má konkrétne výsledky, ktoré môžu slúžiť ako motivácia pre ostatné obce. *Celý princíp stojí na tom, že je zbytočné, aby na tak malom území klastra robila každá obec to isté, sama za seba. Spojme radšej sily a rozdelíme si úlohy. Dohodnime sa, čo ktorá obec dokáže a môže ponúknuť ostatným.*

Umenie komunikovať je jazykom

Lídrov. O inšpiratívnom prístupe Vladimíra Ledeckého, starostu obce Spišský Hrhov, hovorí výskumník **RNDr. Miroslav Pollák.**

Podľa Alexandra Mušinku nastal ideálny čas posunúť „hrhovské“ skúsenosti na vyššiu úroveň. Nie len odovzdávať ich z obce do obce, ale skôr hľadať a vytvoriť model, ktorý umožní viacerým obciam participovať a rozvíjať sa žiadaným smerom v kontexte potrieb ľudí, ktorí v nich žijú. Každá z obcí je určitým spôsobom osobitá, no veľa vecí vnímajú podobne. Existuje vízia spoločnej cesty?

MP: Každá z obcí má svoje ambície, sny, plány, skúsenosti, problémy a boľáčky. Najskôr to preberieme s každou z nich individuálne. O čom to je, čo chcú a čo je potrebné. V druhom kroku ich predstavy zladíme. Jednotlivé aktivity budeme realizovať tam, kde je to efektívnejšie, s väčšou šancou na prežitie a kde už existujú určité skúsenosti alebo výhody. Bez kompromisov to samozrejme nepôjde, no našou snahou je, aby bol plán rozvoja výhodný pre všetky. Je dôležité, aby ho obce prijali oficiálne aj na svojich zastupiteľstvách.

AM: To, čo je najdôležitejšie, nie sú ani samotné dokumenty. Dokumenty sú len zdrap papiera. Podstatné je zistiť, do akej miery si vôbec ľudia uvedomujú potenciál územia, kde sa narodili, kde žijú, dokážu ho pochopiť a ďalej s ním pracovať. Či majú víziu. Akým spôsobom je následne spracovaná v dokumentoch je až sekundárne.

Kultúrny antropológ
Mgr. Alexander Mušinka, PhD.:
„Vytvorme priestor, ktorý nebude hendikepovaný určitým sociálnym alebo kultúrnym statusom.“

Mohla by teda napríklad jedna obec vykonávať nejakú funkciu alebo zabezpečovať určitú službu pre ostatných šesť? Ktoré oblasti sa javia ako perspektívne v rámci tohto partnerstva?

MS: Boli by sme radi, ak by to tak bolo a nejaké zárodky už dokonca aj existujú. Napríklad vedľajšia obec Domaňovce replikovala obecný sociálny podnik. Teraz už je vlastne len krôčik k tomu, aby sme dokázali služby, a vôbec ekonomiku ako takú, poňať do maximálnej miery lokálne,

resp. mikroregionálne. Len z hľadiska cestovného ruchu ponúka toto územie neuveriteľné možnosti. Každá jedna z týchto obcí je maličká. Tam veľmi ťažko niečo vybudujete bez developera alebo silného investora. Ak ich však dáte dokopy, tak už môžete robiť veľmi zaujímavé veci. Rovnako si treba uvedomiť, že sa jedná o územie, ktoré nie náhodou je od Levoče po Spišský hrad. Nejde o to, že sú tu len pamiatky UNESCO. Sú tu historické cesty, je tu jantárová cesta, soľná cesta. Je to mekka cestovného ruchu. Cez slabšiu turistickú sezónu nám po tejto trase prejde asi 150 000 návštevníkov, poväčšine domácich, čo už je celkom zaujímavé číslo. Destinačne je to možno to najzaujímavejšie z hľadiska toku ľudí cez toto územie. Ten záchyt je však minimálny, respektíve žiadny. Náplňou tohto projektu je preto aj naozaj podrobne zmapovať zdroje týchto obcí.

Vnímate, že niektoré zdroje sú pre rozvoj mikroregiónu významnejšie viac a iné menej alebo sú všetky rovnako dôležité? Akým spôsobom bude prebiehať ich mapovanie?

MS: V prvom rade nás pochopiteľne zaujímajú ľudia. Oni sú tí, ktorí vytvárajú pridanú hodnotu v kombinácií s ďalšími zdrojmi - prírodnými, technickými, technologickými, priestorovými a inými. Pre nás je dôležité zdroje identifikovať, aby sme ich ponúkli ľuďom a oni si ich dokázali uvedomiť. *Pretože až keď pochopíte akými zdrojmi disponujete, až potom sa dokážete rozvíjať, respektíve dokážete vôbec uvažovať o rozvoji.*

Tých metódič môže byť milión, ale vy potrebujete vyložene našit' rozvoj na miestne pomery. Pomery vychádzajú z podmienok a podmienky zase z potrieb ľudí, ktorí tam reálne žijú. Zistíte ich pomocou fokusových skupín, čo nie je nič iné ako skupina, v ktorej sú rovnomerne zastúpené všetky vzorky obyvateľov. Z hľadiska veku od mladého až po starého človeka. Máte tam mužov, ženy. Máte tam matky, máte tam chlapov, ktorí odchádzajú za prácou, máte tam živnostníkov, Rómov, učiteľky a pod. Rovnako zostavená skupina bude v každej obci. Zo spoločných stretnutí dokážete následne identifikovať potreby a na základe nich určovať rozvoj doslova šitý na mieru. Nie sú to potom len prázdne reči – aby sme mali viac pracovných miest, aby sme mali lepšiu dostupnosť služieb, lepšiu infraštruktúru a zdravšie životné prostredie. Takýmto spôsobom naozaj dokážete veľmi presne pomenovať veci a štartovať ich.

Rómovia sú ako médium, u bielych to nečakajte. O motivácii rómskych komúnit zapájať sa do participatívnych procesov hovorí PaedDr. Michal Smetanka.

Akým spôsobom bude zabezpečený presah výsledného plánu sociálneho a ekonomického rozvoja do života jednotlivých obcí? Bude záväzný?

MS: Ak zastupiteľstvo niečo prijme, je to záväzné. Ja stále hovorím, že je to dokonca volebný program. Je to presne o tom, že ja nič nemusím vymyslieť, všetko mi vymysleli ľudia. Tu sú ich potreby, tu sú riešenia. Mám všetko. Plnenie však garantovať nevieme. Garnitúra sa môže kedykoľvek vymeniť a povedať: „toto všetko je zle a budeme to robiť znova, tak ako to robili naši pradedovia. Ja budem richtár a vy budete pekne počúvať.“ My dokonca ani zastupiteľstvá v obciach nemôžeme dotlačiť k tomu, aby ho prijali ako svoj záväzný dokument, ak už majú nejaký prijatý. I keď možno nespôsobilý uvedenia do praxe, ale predsa len nejaký majú.

***Flexibilne reagujme na zmeny,
prevezmíme zodpovednosť a
pracujme s číslami. PaedDr. Michal
Smetanka hodnotí súčasnú podobu
strategických dokumentov.***

Máte pocit, že týchto sedem obcí klastra tvorí ideovo jeden zohratý tím alebo bude potrebné mediovať aj vzájomné vzťahy medzi obcami?

AM: Na toto neviem jednoznačne odpovedať. Je to mužstvo, ktoré má sedem veľmi dobrých hráčov. *Deklarujú, že chcú hrať spoločnú hru, no až konkrétny zápas ukáže, do akej miery dokážu spolupracovať ako tím.*

MP: Nebude to také hladké. To určite nie. Spišský Hrhov je dominantný, takže bude treba využiť jeho výhody. Veľa vecí sa tam darí. Ostatní starostovia už nebudú musieť toľko vymýšľať, objavovať, trápiť sa, ale môžu ľahšie kopírovať. O to lepšie niektoré veci pôjdu. Druhá vec, na Slovensku je samozrejme každý svojbytný a originálny, takže budú tam, nazvime ich, špecifiká. Zatiaľ je to také mierne pozitívne. Neutrálne, ale skôr mierne pozitívne. Ale to stačí. To je úplne dobrý predpoklad.

Na čo sa najviac tešíte v súvislosti s týmto projektom?

AM: Ako kultúrny antropológ na prácu s ľuďmi.

Čo je vašou najväčšou obavou?

AM: Práca s ľuďmi.

*Text a dizajn spracovali Barbara Gindlová a Alexandra Hrabínová z Úradu splnomocnenca vlády
SR pre rozvoj občianskej spoločnosti.*

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu prostredníctvom OP Efektívna verejná správa.

Názov prijímateľa: Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Názov projektu: Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík

Toto dielo podlieha licencií Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Kontaktujte nás e-mailom na:

barbara.gindlova@minv.sk

<http://www.minv.sk/?ros>

Nechcete dostávať informácie z Úradu splnomocnenca?

[Odhláste sa z odberu noviniek](#)